

ภาคผนวก ข

หลักเกณฑ์การคัดสรร โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

หลักเกณฑ์การคัดสรรโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

รัฐบาลภายใต้การนำของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร) ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทย โดยมองภาพรวมอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายที่จะรักษาไว้ ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจไทยอย่างมีคุณภาพและเสถียรภาพ เน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานราก และการสร้างความเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศกับเศรษฐกิจโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี

โครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

โครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นโครงการที่รัฐบาลต้องการสร้างรายได้เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจระดับฐานราก ซึ่งผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ รวมทั้งเกิดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างแพร่หลายการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) เป็นแนวคิดของ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ประธานกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ (กอ.นตผ.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนในระดับฐานรากได้มีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานเพื่อสามารถส่งออกได้ โดยจะมีการคัดสรรจากสินค้า OTOPTOP ในระดับต่าง ๆ ขึ้นมา ตั้งแต่ระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด กรุงเทพมหานคร จนถึงระดับประเทศ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงมาตรฐานสินค้าจากท้องถิ่นสู่สากล (Local Links – Global Reaches) ซึ่งจากผลของโครงการ OTOPTOP Product Champion ในปี พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมามีได้นำไปสู่การจัดระดับผลิตภัณฑ์ OTOPTOP 1-5 ดาว ที่แสดงให้เห็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แต่ละระดับ ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอย่างมาก สำหรับโครงการคัดสรรในปี พ.ศ.2547 ได้ให้ความสำคัญมาก ยิ่งขึ้นกับมาตรฐานและคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์ โดยเกณฑ์การให้คะแนนส่วนใหญ่จะเน้นที่การผ่านมาตรฐานรับรองและคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภค

คู่มือหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการคัดสรรระดับต่าง ๆ ได้ใช้เป็นแนวทางในการคัดสรรสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน (คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ, 2547 : คำนำ)

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเพื่อแก้ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โดยการดำเนินการ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการคุณภาพที่มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีของท้องถิ่น จึงมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ.2544 มีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบายและจัดทำแผนงานและงบประมาณของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544)

“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” หมายถึง ผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบลที่ได้รับการคัดเลือกและขึ้นบัญชีผลิตภัณฑ์จากคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดต่อไป

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการดำเนินงาน “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เพื่อให้การจัดทำแผนงานและงบประมาณของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องประสานกันอย่างมีเอกสิทธิ์และประสิทธิภาพ

2. กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์การคัดเลือกและขึ้นบัญชีผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบลที่จะอยู่ในบัญชีหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

3. ศึกษา เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี ให้มีการสนับสนุนและเร่งรัด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”

5. ออกระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและประกาศอื่น ๆ เพื่อให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้

6. เพื่อให้ประโยชน์ในการบริหารงาน อาจขอให้ราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรืออาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐอื่นไปช่วยปฏิบัติงาน โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติและจะค่าใช้จ่ายไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลาหรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ช่วยไปปฏิบัติงานด้วยก็ได้

7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงานที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

8. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) ปี พ.ศ. 2547 (คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ, 2547 : 3-5)

ในปี 2546 คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ (กอ. นตผ.) โดย ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ประธานคณะกรรมการฯ ได้ กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในเรื่องสินค้า OTO Product Champion โดยจะคัดสรรจากสินค้าสุดยอดของจังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งมีการ เชื่อมโยงมาตรฐานสินค้าจากระดับภูมิภาคสู่สากล (Local Links – Global Reaches)

กรอบในการคัดสรรสินค้าสุดยอดของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และประเทศ คือ

1. สามารถส่งออกได้ (Exportable) โดยมีความแกร่งของตราสินค้า (Brand Equity)
2. ผลิตอย่างต่อเนื่องและคุณภาพคงเดิม (Continuous & Consistence)
3. ความมีมาตรฐาน (Standardization) โดยมีคุณภาพ (Quality) และสร้างความพึงพอใจ แก่ลูกค้า (Satisfaction)
4. มีประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ (Story of Product)

ในปี พ.ศ. 2547 คณะอนุกรรมการบริหาร หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้กำหนดแนวทางการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย พ.ศ. 2547 โดยกำหนดคุณสมบัติของ ผลิตภัณฑ์ OTO ที่จะเข้าคัดสรรฯ จะต้องเป็นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และกลุ่มผู้ผลิตสินค้าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ เชื่อมโยงกับชุมชน และเปิดโอกาสให้ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ ที่ส่งผลิตภัณฑ์เข้าคัดสรรฯ ในปี พ.ศ. 2546 และไม่เคยส่งผลิตภัณฑ์เข้าคัดสรรฯ ได้มีโอกาสเข้าสู่กระบวนการคัดสรรฯ ในปี พ.ศ. 2547 โดยในช่วงระยะเวลาก่อนที่จะดำเนินการคัดสรรฯ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะได้รับการส่งเสริมให้มีการ พัฒนาคุณภาพ เพื่อให้มีมาตรฐานขั้นต่ำ (Minimum Standard) ก่อนเข้ารับการคัดสรร

ประเภทผลิตภัณฑ์ที่คัดสรร (Product Classification) แบ่งออกเป็น 6 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1. ประเภทอาหาร หมายถึง ผลผลิตทางการเกษตรที่บริโภคสด เช่น พืชผัก ผลไม้ เป็นต้น และผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป ทั้งอาหารแปรรูปที่พร้อมบริโภค หรืออาหารแปรรูปกึ่งสำเร็จรูป รวมถึงอาหารแปรรูปที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น น้ำพริก เป็นต้น

2. **ประเภทเครื่องดัด** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ เช่น สุราแช่ สุรากลั่น เป็นต้น และไม่มีแอลกอฮอล์ รวมถึงผลิตภัณฑ์เครื่องดัดที่พร้อมดัด ผลิตภัณฑ์ประเภทขงละลาย จึงผงสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์ประเภทขง เช่น น้ำสมุนไพร ชาใบหม่อน ชาจีน เป็นต้น

3. **ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย** หมายถึง ผ้าทอและผ้าถักจากเส้นใยธรรมชาติ หรือ เส้นใยธรรมชาติผสมเส้นใยสังเคราะห์ เช่น ผ้าแพรวา ผ้าถักโครเชต์ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ประเภทเสื้อผ้าเครื่องประดับตกแต่งร่างกายจากวัสดุทุกประเภท เช่น ผ้าพันคอ หมวก กระเป๋า เข็มขัด สร้อยคอ ต่างหู รองเท้า เป็นต้น

4. **ประเภทเครื่องใช้และของประดับตกแต่ง** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องเรือน เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องตกแต่งบ้าน เครื่องใช้สอยต่าง ๆ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ในกลุ่มจักรสาน ถักสาน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้สอย เช่น โตะ เก้าอี้ ดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น

5. **ประเภทศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก** หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ที่สะท้อนวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมท้องถิ่น

6. **ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร** หมายถึง ผลผลิตจากธรรมชาติที่ไม่ใช่การบริโภค เช่น เครื่องสำอางสมุนไพร สมุนไพร แชมพูสมุนไพร น้ำมันหอมระเหย เป็นต้น

ในกรณีที่มีปัญหา ไม่สามารถจัดอยู่ในประเภทใด ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ หรือ ประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก

วัตถุประสงค์ การกำหนดหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ไทย (OTOP Product Champion) เพื่อใช้เป็นแนวทางเพื่อการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ไทยในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต กทม., จังหวัด/กทม., กลุ่มจังหวัด, ประเทศ โดยเกณฑ์การคัดสรรพิจารณาถึงความสามารถในการผลิต (Supply Side) การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ควบคู่ไปกับ ความต้องการของตลาด (Demand Side) คู่มือเล่มนี้เป็น การผสมผสานระหว่าง Supply Side และ Demand Side ซึ่งจะใช้เป็นคู่มือสำหรับคณะกรรมการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในระดับ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต กทม., จังหวัด/กทม., กลุ่มจังหวัด, ประเทศ ในการพิจารณาคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ต่อไป

**หลักเกณฑ์การคัดสรร OTOP Product Champion ที่จะกล่าวต่อไปนี้ใช้ในการคัดเลือก
สินค้า “ผู้ผลิต” ซึ่งได้แก่**

1. **กลุ่มผู้ผลิตชุมชน** หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกลุ่มกันทั้งที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ และไม่มีการจดทะเบียน ได้แก่ กลุ่ม ชมรม สมาคม สหกรณ์ มูลนิธิ โดยที่สมาชิกในกลุ่มมีการ ร่วมกันผลิต บริหารจัดการ และรับผลประโยชน์

2. **กลุ่มผู้ผลิตวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม** ได้แก่ วิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้าง งาน มูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว ตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งสินค้าของผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ ตามข้อ 1) และ 2) จะต้องมีความสมบัติผ่านเกณฑ์การ พิจารณาที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิดของหลักเกณฑ์คัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) ปี พ.ศ. 2547 โดยการสร้างหลักเกณฑ์ทั่วไป (General Criteria) ที่สามารถใช้ พิจารณาได้กับกลุ่มทุกผลิตภัณฑ์ และหลักเกณฑ์เฉพาะกลุ่มผลิตภัณฑ์ (Specific Criteria) การ พัฒนาเกณฑ์ได้จัดการประชุมร่วมกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการถกแถลง และการมีส่วนร่วม ในการหาข้อมูล รายละเอียดในการจัดทำเกณฑ์ครั้งนี้ ซึ่งเป็นการทำงานในเชิงบูรณาการความ คิดเห็น ข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การจัดระดับสินค้า (Product Level)

การคัดสรร OTOP Product Champion ประกอบด้วย ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในด้านหลักเกณฑ์ ทั่วไป (general Criteria) และหลักเกณฑ์เฉพาะกลุ่มผู้ผลิตภัณฑ์ (Specific Criteria)

โดยในปี พ.ศ. 2547 กอ.นตผ. มีนโยบายจะเน้น “คุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์” โดยผลิตภัณฑ์ที่ส่งเข้าคัดสรรต้องได้รับการรับรองมาตรฐานที่กำหนดเป็นสำคัญ โดยเฉพาะ ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม ต้องผ่านมาตรฐานหรืออยู่ในกระบวนการพัฒนาเพื่อให้ได้ มาตรฐาน

ดังนั้น จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไป (General Criteria) และหลักเกณฑ์เฉพาะกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ (Specific Criteria) ใหม่ โดยกำหนดคะแนนรวมไว้ 100 คะแนน ได้แก่ ด้านหลักเกณฑ์ การพิจารณาด้านการผลิต และความเข้มแข็งของชุมชน 40 คะแนน ด้านตัวผลิตภัณฑ์ 30 คะแนน และด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ 30 คะแนน ซึ่งจะนำมากำหนดระดับสินค้า (Product Level) ออกเป็น 5 ระดับ ตามค่าคะแนน ดังนี้

คะแนนขึ้นไป เป็นสินค้า ที่มีคุณภาพมาตรฐาน หรือมีศักยภาพในการส่งออก

2. ระดับ 4 ดาว	☆☆☆☆	ได้คะแนนระหว่าง 80 – 89 คะแนน
เป็นสินค้าที่มีศักยภาพ เป็นที่ยอมรับระดับ
ประเทศ และสามารถพัฒนาสู่สากลได้
3. ระดับ 3 ดาว	☆☆☆	ได้คะแนนระหว่าง 70 – 79 คะแนน
เป็นสินค้าระดับกลาง ที่สามารถพัฒนา
สู่ระดับ 4 ดาวได้
4. ระดับ 2 ดาว	☆☆	ได้คะแนนระหว่าง 50 – 69 คะแนน
เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาว
มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ
5. ระดับ 1 ดาว	☆	ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน
เป็นสินค้าที่ไม่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 2 ดาว
เนื่องจากมีจุดอ่อนมาก และยากต่อการพัฒนา

องค์ประกอบ เกณฑ์การคัดสรร ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ (คณะกรรมการอำนวยการ
หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ, 2547 : 9-11)

ส่วน ก. ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ชื่อกลุ่ม จำนวนสมาชิกกลุ่ม ประเภทผลิตภัณฑ์ ซึ่งหัวหน้ากลุ่ม สถานที่ตั้ง และการ
ติดต่อกลุ่ม

2. สถานะของกลุ่ม

ส่วน ข. หลักเกณฑ์การพิจารณาด้านการผลิตและความเข้มแข็งของชุมชน 3 ด้าน
ประกอบด้วย

1. ด้านการผลิต ประกอบด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 แหล่งที่มาของวัตถุดิบ หมายถึง ปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ที่ได้มาจาก
พื้นที่ในจังหวัดนั้น ต่อปริมาณวัตถุดิบทั้งหมดที่ใช้ในการผลิต

1.2 การขยายแรงงาน หมายถึง จำนวนแรงงาน หรือเครื่องจักร อุปกรณ์ หรือ
ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี

1.3 การรักษาสีงแวดล้อมในกระบวนการผลิต หมายถึง กระบวนการผลิตสินค้ามี
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพียงใด และมีระบบในการแก้ไขผลกระทบของสิ่งแวดล้อมหรือไม่

1.4 ศักยภาพการผลิตจำนวนมากเพื่อจำหน่าย หมายถึง เมื่อลูกค้าสั่งซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก และหลายครั้ง สามารถผลิตสินค้าได้คุณภาพเหมือนเดิมหรือไม่ เพียงใด

2. ด้านการตลาด ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

2.1 แหล่งจำหน่ายหลักของสินค้า หมายถึง แหล่งจำหน่ายที่นำสินค้าไปขาย

2.2 รายได้ในการจัดจำหน่ายสินค้าเทียบกับปีที่ผ่านมา หมายถึง ปริมาณรายได้จากการจำหน่ายสินค้าในรอบ 12 เดือนนี้ เทียบกับปริมาณการจำหน่ายในรอบ 12 เดือนที่แล้ว

2.3 ความต่อเนื่องของตลาด หมายถึง การมีลูกค้าเก่าหรือลูกค้าใหม่อย่างเดียวหรือทั้งสองอย่างและการสั่งซื้อเป็นอย่างไร

2.4 ช่องทางการจำหน่าย หมายถึง วิธีการที่ผู้ผลิตจำหน่ายสินค้า เช่น จำหน่ายเองผ่านคนกลาง ทั้งในและต่างประเทศ

3. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม หมายถึง จำนวนปี นับจากการที่กลุ่มเริ่มทำธุรกิจ หรือเริ่มผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย ไม่นับรวมการผลิตเพื่อใช้เอง หรือเมื่อเริ่มรวมกลุ่มแต่ยังไม่มีการผลิต

3.2 ที่มาของแหล่งเงินทุน หมายถึง ที่มาของเงินทุนดำเนินงาน ได้มาจากการระดมหุ้นจากสมาชิก หรือการกู้ยืมจากแหล่งต่าง ๆ

3.3 การบริหารจัดการองค์กร/กลุ่ม หมายถึง การบริหารจัดการ กลุ่มที่มีระเบียบโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนมีกฎระเบียบปฏิบัติของกลุ่มที่ชัดเจน ทั้งที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรหรือข้อตกลงร่วมกัน รวมทั้งกลุ่มจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ และการรวมตัวกันเองโดยธรรมชาติ

3.4 ระบบการบันทึกบัญชี หมายถึง การบันทึกบัญชีเมื่อมีรายรับ-รายจ่าย

ส่วน ค. หลักเกณฑ์การพิจารณาด้านตัวผลิตภัณฑ์ 2 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ที่มาของรูปแบบ สี สัน ขนาด ส่วนประกอบ ของผลิตภัณฑ์ หมายถึง ลักษณะและที่มาของรูปแบบ และสี สัน ของผลิตภัณฑ์ที่ได้มาโดยวิธีการใด

1.2 การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในรอบ 1 ปี หมายถึง รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ผลิต ได้มีการพัฒนามาอย่างไร จากใคร

1.3 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบบรรจุภัณฑ์

1.4 รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ หมายถึง ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่ใช้บรรจุ ผลิตภัณฑ์

2. ด้านเรื่องราวหรือตำนานของผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เรื่องราวของตัวผลิตภัณฑ์ (Story of Product) หมายถึง ประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ เช่น วัตถุดิบ วิธีการผลิต หรือภูมิปัญญาที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

2.2 ภูมิปัญญาท้องถิ่น/เอกลักษณ์ของท้องถิ่น หมายถึง มีการนำความรู้ ทักษะความสามารถในการผลิตที่สืบสานมาจากบรรพบุรุษในท้องถิ่นนั้น ๆ มาใช้ในการผลิตมากน้อยเพียงใด

ส่วน ง. หลักเกณฑ์การพิจารณาด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์

ประเภทอาหาร

1. กรณีอาหารบริโภคสด
2. กรณีอาหารแปรรูป

ประเภทเครื่องดื่มน้ำ

1. เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
2. เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์

ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย

1. กรณีผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานรองรับ
2. กรณีผลิตภัณฑ์ยังไม่มีมาตรฐานรองรับ

ประเภทของใช้ และของประดับตกแต่ง

1. กรณีผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานรองรับ
2. กรณีผลิตภัณฑ์ยังไม่มีมาตรฐานรองรับ

ประเภทศิลปะประติมากรรม และของที่ระลึก

1. กรณีผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานรองรับ
2. กรณีผลิตภัณฑ์ยังไม่มีมาตรฐานรองรับ

ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร

1. กรณีผลิตภัณฑ์มีมาตรฐานรองรับ
2. กรณีผลิตภัณฑ์ยังไม่มีมาตรฐานรองรับ

โดยสรุปหลักเกณฑ์การคัดสรรหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นแนวทางที่สอดคล้องและสนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับและสามารถประกันคุณภาพให้กับผู้บริโภค ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งในด้านคุณภาพ ด้านมาตรฐาน และด้านการตลาด ของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน